

Яцун Я.С.
аспірант кафедри соціології та психології управління
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна

ПРИОРІТЕТНІ НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ

Питання стійкого розвитку з кожним роком стають все більш актуальними. За своєю природою вони пронизують всі сфери суспільного життя чим підтверджують свою вагомість. Сьогодні питання стійкого розвитку є предметом дослідження багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних вчених.

Головним завданням будь-якого дослідження є не лише визначення проблеми практики, яку необхідно вирішити, але й збір та аналіз літературних джерел за предметною областю з метою теоретичного обґрунтування відповідного дослідження. Одними з них є автореферати дисертаційних робіт, які мають важливе теоретичне та практичне значення у науковому просторі.

Метою роботи є аналіз авторефератів дисертацій з питань стійкого розвитку та визначення пріоритетних напрямків його подальшого дослідження.

Було проаналізовано 11 авторефератів дисертацій вітчизняних та закордонних докторів та кандидатів наук, що присвячені проблемі стійкого розвитку. Кожен них є досить специфічним, оскільки охоплює різні сфери господарювання, а саме соціально-економічну систему регіону, промисловий комплекс регіону, сільські території, машинобудівні підприємства, сільське машинобудування, еколого-правові основи тощо.

З табл. 1 видно, що у дослідженнях головна увага приділялася поняттю «стійкий розвиток» (9 з 11 можливих або 82%), майже всі вчені, серед яких Н. Кисельова, С. Бокареєв, Х. Арсланова, В. Перцев, Г. Ярулліна, І. Демидова, Д. Радишевський, М. Вершило, Н. Хомяченкова, І. Меренкова розкрили сутність та зміст даного поняття, проаналізували його еволюцію, виокремили концептуальні положення.

Аналіз авторефератів

№	П.І.П.	Стійкого розвитку	Оцінка стійкого розвитку	Управління стійким розвитком	Методологічні основи дослідження стійкого розвитку	Механізми стійкого розвитку	Модель стійкого розвитку	Стійкість	Розвиток	Стратегія стійкого розвитку регіону	Чинники, що впливають на стійкий розвиток	Діагностика стійкого розвитку	Принципи стійкого розвитку	Функції стійкого розвитку	Формування стійкого розвитку	Напрямки стійкого розвитку	Правове регулювання стійкого розвитку	Удосконалення правового регулювання стійкого розвитку	Ризикова стійкість		
1	Кисельова Н.М. [5]	+	+	+	+							+									
2	Уянаєв Б.Б.					+				+		+	+								
3	Бокарев С.А. [2]	+								+											
4	Арсланова Х.Д. [1]	+				+															
5	Перцев В.М. [7]	+	+	+	+		+								+	+					
6	Ярулліна Г.Р. [11]	+		+	+		+	+	+												
7	Демидова І.А. [4]		+					+	+		+										
8	Радишевський Д.М. [8]	+	+								+										
9	Вершило М.Д. [3]	+															+	+			
10	Хомяченкова Н.О. [10]	+	+	+		+															+
11	Меренкова І. М. [6]	+		+	+	+	+	+	+												
Всього	Кількість праць	9	5	5	4	4	3	3	3	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	%	82	45	45	36	36	27	27	27	18	18	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

Метою майже половини проаналізованих праць (5 з 11 можливих або 45%) була оцінка стійкого розвитку, вона містилася в роботах таких вчених, як: Н. Кисельова, В. Перцев, І. Демидова, Д. Радишевський, Н. Хомяченкова.

Управління стійким розвитком було метою дослідження Г. Ярулліної, а також Н. Кисельової, В. Перцева, Н. Хомяченкової та І. Меренкової (5 з 11 можливих або 45%).

У 36 % проаналізованих наукових робіт увага зосереджена на методологічних основах дослідження стійкого розвитку (4 з 11 можливих) зокрема у роботах Н. Кисельової, В. Перцева, Г. Ярулліної, І. Меренкової.

Слід звернути увагу, що досить рідко у роботах використовується модель стійкого розвитку, в контексті певної сфери господарювання (3 з 11 можливих або 27%), що була розроблена В. Перцевим, Г. Ярулліною та І. Меренковою. А

повну сутність поняття «стійкий розвиток» передають такі поняття як «стійкість» та «розвиток», детальним вивченням яких займалися Г. Ярулліна, І. Демидова та І. Меренкова (3 з 11 можливих або 27%).

Аналіз наукових джерел дає змогу стверджувати, що увага вчених майже не зосереджена на таких аспектах стійкого розвитку як його стратегія та чинники, що впливають на нього (2 з 11 можливих або 18%). Сутність стратегії стійкого розвитку була визначена у роботах таких вчених як Б. Уянаєв та С. Бокареєв. В свою чергу:

- чинники, що впливають на стійкий розвиток були досліджені у роботах І. Демидової та М. Вершило;
- процеси формування та визначення напрямків стійкого розвитку відображені у роботі В. Перцева;
- принципи та функції стійкого розвитку розкриті Б. Уянаєвим;
- процедура діагностики стійкого розвитку розроблена Н. Кисельовою;
- правове регулювання стійкого розвитку та напрямки його удосконалення запропоновані у роботі М. Вершило;
- ризикова стійкість була досліджена Н. Хомяченковою.

Таким чином, аналіз наукових джерел з метою визначення пріоритетних напрямків подальшого дослідження поняття «стійкий розвиток» показав, що серед питань, що вивчалися науковцями, є частина тих, які досліджені не у повній мірі, зокрема такі як проблеми формування сталого розвитку, його діагностики, визначення напрямків розвитку, принципів та функцій, створення правового регулювання сталого розвитку, а також визначення ризикової стійкості. Вирішення вказаних проблем складуть підґрунтя для подальших досліджень автора.

Література:

1. Арсланова Х.Д. Устойчивое развитие промышленного комплекса региона [Электронный ресурс]: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Х.Д. Арсланова. – Махачкала,

2009. – Режим доступа: <http://economy-lib.com/ustoychivoe-razvitie-promyshlennogo-kompleksa-regiona>

2. Бокарев С.А. Устойчивое развитие регионов России в процессе глобализации [Электронный ресурс]: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.01 «Экономическая теория» / С.А. Бокарев. – Тамбов, 2005. - Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/ustoichivoe-razvitie-regionov-rossii-v-protse-sses-globalizatsii>

3. Вершило Н.Д. Эколого-правовые основы устойчивого развития: автореф. дис. докт. юрид. наук: 12.00.06 «Природоресурсное право; аграрное право; экологическое право» / Н.Д. Вершило. – Москва, 2008. – 54 с.

4. Демидова І.А. Інформаційне забезпечення стійкого економічного розвитку машинобудівного підприємства: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / І.А. Демидова. – Мариуполь, 2010. – 23 с.

5. Киселёва Н.Н. Устойчивое развитие социально-экономической системы региона: методология исследования, модели, управление [Электронный ресурс]: автореф. дис. докт. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством: региональная экономика» / Н.Н. Киселёва. – Ростов-на-Дону, 2008. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/ustoichivoe-razvitie-sotsialno-ekonomicheskoi-sistemy-regiona-metodologiya-issledovaniya-mod>

6. Меренкова И.Н. Устойчивое развитие сельских территорий: теория, методология, практика [Электронный ресурс]: автореф. дис. докт. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / И.Н. Меренкова. – Воронеж, 2011. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/ustoichivoe-razvitie-selskikh-territorii-teoriya-metodologiya-praktika>

7. Перцев В.Н. Устойчивое развитие сельских территорий муниципального района [Электронный ресурс]: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / В.Н. Перцев. – Воронеж, 2011. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/ustoichivoe-razvitie-selskikh-territorii-munitsipalnogo-raiona>

8. Радишевский Д.М. Формирование механизма устойчивого развития сельскохозяйственного машиностроения: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Д.М. Радишевский. – Москва, 2012. – 20 с.

9. Уянаев Б.Б. Стратегия устойчивого развития региональных социально-экономических систем [Электронный ресурс]: автореф. дис. докт. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством: региональная экономика» / Б.Б. Уянаев. – Нальчик, 2009. – Режим доступа: <http://www.dissers.ru/avtoreferati-dissertatsii-ekonomika/a920.php>

10. Хомяченкова Н.А. Механизм интегральной оценки устойчивости развития промышленных предприятий: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Н.А. Хомяченкова. – Москва, 2011. – 21 с.

11. Яруллина Г.Р. Управление устойчивым экономическим развитием предприятий промышленного комплекса: теория и методология: автореф. дис. докт. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Г.Р. Яруллина. – Казань, 2011. – 47 с.